

УДК 37.091.321

DOI 10.32782/2412-9208-2024-3-300-311

BLENDED LEARNING FOR PRESCHOOLERS IN CHALLENGING CONDITIONS: THE "NAVIGATOR" MODEL AS A TOOL FOR EFFECTIVE EDUCATIONAL PROCESS

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ: МОДЕЛЬ «МАРШРУТИЗАТОР» ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ

Liudmyla SHULHA,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Preschool and Primary Education,
Zaporizhzhia National University
66, University Str., Zaporizhzhia,
69600, Ukraine

Людмила ШУЛЬГА,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної
та початкової освіти,
Запорізький національний
університет
вул. Університетська, 66,
м. Запоріжжя, 69600, Україна

Inshulga@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-2504-0944>

ABSTRACT

The article examines the relevance of introducing blended learning in preschool education in Ukraine in times of crisis. The project of the United Nations Children's Fund (UNICEF) «Improving Access to Early Childhood Education in Emergencies and Early Recovery in Ukraine», implemented by the NGO Association of Preschool Education Workers with the information support of the Ministry of Education and Science of Ukraine, aimed at involving preschool children in education, is considered.

The main focus is on the educational and methodological manual «Organization of the educational process with senior preschool children in a mixed format: A Navigator», which offers a model for organizing the educational process with the most efficient use of time intended for educational meetings with a limited schedule of attendance at a preschool education institution. The term «navigator» of educational and methodological support is substantiated, which in the educational context is understood as a navigator with algorithms of the educational process, which helps to navigate in planning, choosing forms and methods of work with children of senior preschool age. The conceptual foundations on which the Navigator is based are considered. The features of the manual's structure are characterized: monthly topics of meetings, planning of the morning circle, thematic content, competencies to be formed, as well as forms of activities.

The results of the study emphasize the importance of the developed manual as a tool to support preschool education in the face of challenges. It is concluded that the organization of educational meetings based on the Navigator model is an alternative solution to ensuring access to quality preschool education in emergency situations, promotes the comprehensive development of children, the formation of important

competencies and skills necessary in conditions of instability, and increases the resilience of the educational process to external challenges.

Key words: *preschool children, learning, mixed form, challenges, router model, teaching aid, project.*

Вступ. Сучасна дошкільна освіта в Україні стикається з численними викликами, зумовленими воєнним станом. Дистанційна освіта, яка стала вимушеним рішенням у прифронтових областях, частково задовольняє освітні потреби дітей дошкільного віку. Однак ця форма навчання має суттєві обмеження, і зважаючи на те, що для дошкільнят важлива безпосередня взаємодія з педагогами та однолітками, такий формат не задовольняє освітніх потреб дітей в повному обсязі.

Міжнародні декларації гарантують кожній дитині можливість отримати доступ до якісної освіти, стверджуючи право на освіту. Конвенція ООН про права дитини (1989 р.) у статті 28 проголошує право кожної дитини на безоплатну початкову освіту та сприяння розвитку середньої та професійної освіти. Загальна декларація прав людини (1948 р.) у статті 26 закликає до загального доступу до початкової освіти, повного розвитку людської особи та збільшення поваги до прав людини й основних свобод. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти (1960 р.) ЮНЕСКО передбачає недопустимість дискримінації у сфері освіти.

В Україні право дітей на освіту закріплене в Конституції України (стаття 53), Законах України «Про освіту» та «Про дошкільну освіту», де гарантується безоплатність і доступність здобуття освіти на різних рівнях. Зокрема, у воєнний час це право залишається актуальним, і впроваджуються альтернативні форми організації освітнього процесу, щоб діти не втрачали можливість отримувати знання й розвивати свої навички.

Міжнародні організації активно підтримують освітні ініціативи в Україні в умовах кризи та надають допомогу, спрямовану на забезпечення доступу до дошкільної освіти. Проєкт Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) «Покращення доступу до послуг дошкільної освіти в умовах надзвичайних ситуацій та раннього відновлення в Україні» реалізує ВГО Асоціація працівників дошкільної освіти за інформаційної підтримки Міністерства освіти і науки України. Проєкт спрямований на активне залучення дітей дошкільного віку до освіти, сприяння набуттю ними компетентностей, передбачених державним стандартом дошкільної освіти через організацію та пілотування альтернативних моделей навчання.

Метою статті є висвітлення альтернативної моделі навчання дітей дошкільного віку з використанням «маршрутизатора» як інструмента організації освітнього процесу та визначення ефективності запро-

вадження змішаного навчання для дошкільників в умовах сучасних викликів.

Методи та методики дослідження. Теоретичні методи: аналіз наукової літератури для визначення основних підходів до змішаного навчання в умовах викликів в дошкільній освіті; систематизація та узагальнення для формування загальної картини впливу моделі «Маршрутизатор» на освітній процес. Емпіричні методи: спостереження за педагогічним процесом із використанням моделі «Маршрутизатор»; анкетування для збору інформації щодо ефективності застосованої моделі в прифронтових регіонах України; оцінка розвитку дітей та аналіз результатів засвоєння матеріалу й розвитку соціальних і комунікативних навичок дітей в умовах змішаного навчання.

Результати та дискусії. Умови кризи, зокрема війна в Україні, призвели до вимушених змін у формах здобуття освіти, проте основні цінності дошкільного виховання мають зберігатися. О. Байер, Н. Гавриш, Т. Піроженко, О. Рогозянський, О. Хартман наголошують, що, попри зміну формату навчання, сутність дошкільної освіти залишається незмінною [4]. Дошкільна освіта залишається спрямованою на визнання самоцінності дитинства, його щасливе проживання дитиною; повагу до дитини; зміцнення її здоров'я; створення безпечного середовища для всебічного розвитку; розвиток творчих задатків, здібностей, талантів дітей; збереження традицій національного досвіду сімейного та суспільного виховання для збагачення культурного потенціалу взаємодії між поколіннями; цілісний розвиток дитини [4].

У зв'язку з цим впроваджується змішане навчання, в якому поєднуються: очний і дистанційний формати; комунікації педагога з дітьми та їхніми батьками; ролі та функції дорослих, які поруч із дитиною [3].

В Україні перехід закладів дошкільної освіти під час війни з дистанційної форми в очну чи змішану відбулось завдяки проєкту «Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку в умовах кризи в Україні», який реалізувала Всеукраїнська громадська організація «Асоціація працівників дошкільної освіти» з березня 2023 року по 15 березня 2024 року. У прифронтових регіонах, де діти мають обмежену можливість відвідування закладів дошкільної освіти, основним викликом стало забезпечення безперервного та ефективного навчання. Це призвело до необхідності розробки нової моделі освітнього процесу, яка могла б враховувати наявні обмеження і забезпечити опанування змісту державного стандарту дошкільної освіти. Розв'язанням зазначеної проблеми стало розроблення моделі «2 на 3» для дітей старшого дошкільного віку, яка передбачає очне навчання двічі на тиждень по три години та моделі «3 на 2» для дітей молодшого та середнього дошкільного віку з навчанням тричі на тиждень по дві години за спеціально розробленою програмою та рекомендаціями.

Діти, які не відвідували заклади дошкільної освіти, долучились до освітнього процесу з набуття компетентностей, передбачених державним стандартом дошкільної освіти. Для забезпечення можливості дітям молодшого, середнього та старшого дошкільного віку здобувати дошкільну освіту за альтернативною моделлю в проєкті розроблено освітні програми, які відповідають змісту державного стандарту дошкільної освіти України й сприяють всебічному розвитку дітей дошкільного віку завдяки інтеграції різних освітніх напрямів.

Навчально-методичним забезпеченням розроблених моделей стали посібники з організації освітнього процесу в змішаному форматі: з дітьми старшого дошкільного віку – «Маршрутизатор» і для дітей молодшого й середнього дошкільного віку – «Топчик».

Навчально-методичний посібник «Організація освітнього процесу з дітьми старшого дошкільного віку у змішаному форматі: Маршрутизатор» (далі Маршрутизатор) дозволяє максимально ефективно використовувати час, відведений на освітні зустрічі та побудовані з урахуванням інтеграції різних освітніх напрямів, що сприяє послідовному та системному формуванню різних компетентностей та водночас адаптуватися до обмеженого графіку відвідування закладу освіти [6].

Термін навчально-методичного забезпечення «маршрутизатор» («Navigator») є метафоричним і в освітньому контексті розуміється як маршрут або навігатор, який пропонує педагогам алгоритми освітнього процесу та допомагає орієнтуватися в плануванні, виборі форм та методів роботи з дітьми старшого дошкільного віку.

Маршрутизатор розроблено з метою забезпечення опанування дітьми змісту державного стандарту дошкільної освіти України, та орієнтовано на формування в старших дошкільників, що перебувають у прифронтних регіонах України, ключових компетентностей. Маршрутизатор надає інструктивно-методичні ресурси вихователям, допомагає у плануванні, виборі методів та підходів до дітей старшого дошкільного віку, чим забезпечує супровід організації освітнього процесу [7, с. 97].

Зміст Маршрутизатора орієнтований на цінності дошкільної освіти, що регламентовано БКДО. Посібник базується на концептуальних засадах сучасної педагогіки, які є важливими для освітньої взаємодії з дітьми старшого дошкільного віку, враховує вікові особливості дітей, запропоновані завдання, методи й засоби відповідають віковим можливостям дітей старшого дошкільного віку. Пріоритетне значення в запропонованих видах діяльності надається грі як основному засобу розвитку дітей дошкільного віку. Освітні зустрічі передбачають інтеграцію різних видів діяльності в контексті кожного тематичного дня, знань і навичок з різних освітніх напрямів в єдиній діяльності, об'єднання різних видів активностей навколо спільної теми. Планування освітніх маршрутів надає мож-

ливість педагогу: враховувати індивідуальні особливості дітей; адаптувати методи та форми роботи до потреб та можливостей кожної дитини; забезпечувати всебічний розвиток дитини; створювати атмосферу партнерської взаємодії та співробітництва між вихователями, батьками та дітьми.

Структура Маршрутизатора охоплює різні аспекти освітнього процесу та сприяє системному підходу до розвитку дошкільників. Кожен місяць включає тематичний план і детальний зміст освітніх зустрічей. Тематика освітніх зустрічей відповідає актуальним інтересам та віковим потребам дітей й враховує значущі дати, культурні традиції, природні явища та сезонні зміни. Тематичні зустрічі заохочують дітей до пізнання світу та сприяють розвитку компетентностей у всіх сферах – когнітивній, емоційній, соціальній, руховій та творчій. Діяльнісний підхід підтримує безперервність освіти та допомагає дітям краще розуміти навколишнє середовище, опановувати цінності, а також вчитися ефективно взаємодіяти з однолітками та дорослими.

Кожна тематична зустріч представлена переліком видів діяльності та компетентностей, що під час них формуються в дітей; ранковим колом; описом форми проведення різних видів активностей та рефлексії.

Маршрутизатор пропонує освітні зустрічі переважно зі специфічними дитячими видами діяльності: ігровою; пізнавально-дослідницькою; руховою та здоров'язбережувальною; мистецькою (образотворчою, музичною, театралізованою) та комунікативною. В процесі цих видів діяльності відбувається формування ключових компетентностей у дітей: рухової, особистісної, предметно-практичної, технологічної, сенсорно-пізнавальної, логіко-математичної, дослідницької, природничо-екологічної, соціально-громадянської, мовленнєвої, художньо-мовленнєвої та мистецько-творчої.

Ключовим елементом у структурі освітньої зустрічі за Маршрутизатором є ранкове коло, яке забезпечує легкий старт у пізнавальну тему та сприяє гармонійному налаштуванню дітей на пізнання. Це інтерактивний фрагмент, в якому діти мають можливість привітатися, поділитися думками, висловити свої очікування від заняття.

Основна мета ранкового кола – сприяти емоційному зближенню дітей, формуванню атмосфери довіри та позитивного настрою на освітню діяльність. Через обговорення та спільні ритуали, такі як обмін побажаннями або обговорення теми дня, діти вчаться уважно слухати, висловлювати свої думки та поважати однолітків. Це також є простором для розвитку мовленнєвих навичок, соціальної компетентності та вміння рефлексувати. Таким чином, Ранкове коло в Маршрутизаторі виконує роль не лише як вступного етапу до занурення в тему дня, але й як метод формування дружнього, безпечного середовища, що сприяє

ефективному засвоєнню навчального матеріалу та розвитку навичок комунікації.

Навчально-методичний посібник пропонує широкий спектр форм освітніх зустрічей, що дозволяють забезпечити всебічний розвиток дітей дошкільного віку та ефективно адаптувати освітній процес до їхніх потреб та інтересів. Основні форми зустрічей включають: проєкт, квест, дослідження, подорож, свято, розваги.

Особливістю проєкту як форми освітньої зустрічі в межах Маршрутизатора є продуктивна діяльність, яка передбачає створення дітьми власного продукту – це може бути як матеріальний (виріб, малюнок, макет), так і нематеріальний результат (пісня, історія, театральна постановка). Такий підхід розвиває у дітей творче мислення, навички планування і реалізації задуму, а також стимулює їх до самовираження та самостійного прийняття рішень. У процесі продуктивної діяльності діти активно співпрацюють, обмінюються ідеями, вчаться розв'язувати проблеми та досягають результатів, які є важливими для них і мають значення для освітнього середовища.

Квест як інтерактивна форма освітньої зустрічі в Маршрутизаторі є захоплюючою і пізнавальною активністю, що стимулює інтерес дітей до навчання через гру. Під час квесту діти виконують різноманітні завдання, проходять етапи або «станції», де кожне завдання пов'язане із загальною темою зустрічі. Така форма роботи допомагає дошкільнятам здобувати нові знання, розвивати увагу, кмітливість, критичне мислення та навички командної роботи. Квести дозволяють інтегрувати різні види діяльності, розв'язувати загадки, шукати підказки, проходити лабіринти, збирати «пазли», які в підсумку приводять їх до «скарбів» – фінальної мети зустрічі. Це сприяє активній взаємодії та мотивує дітей до навчання, підвищує їхню зацікавленість у процесі та формує позитивне ставлення до спільного досягнення результатів.

Маршрутизатор пропонує для дітей старшого дошкільного віку освітні зустрічі у формі дослідження, що спрямовані на розвиток пізнавальної активності дітей в експериментах, спостереженнях та практичних дослідженнях. Дослідницька діяльність допомагає дітям самостійно відкривати нові знання, розвивати наукове мислення, допитливість та інтерес до навколишнього світу. Під час дослідницької зустрічі педагог виступає як наставник, який допомагає дітям сформулювати гіпотези, організувати процес дослідження, робити спостереження та аналізувати отримані результати. Діти досліджують фізичні властивості матеріалів, спостерігають за ростом рослин, проводять досліди з водою тощо. Ця форма зустрічі сприяє формуванню базових наукових знань, вчить ставити питання, обґрунтовувати висновки та аналізувати.

Пізнавальними та цікавими для дітей є освітні зустрічі в формі подорожі, які пропонують дітям захопливий формат для ознайомлення з новими темами в ігровій, інтерактивній формі. Це освітня форма, яка символічно переносить дітей до «місця події» – в іншу країну, в природний світ, у казковий чи історичний контекст – з метою створення нових вражень та стимулювання зацікавленості в навчанні. В процесі подорожі діти стають «мандрівниками», а педагог – гідом, який допомагає їм поринути в атмосферу обраного місця, використовуючи розповіді, ігри, активності та творчі завдання. Діти подорожують Україною, до казкового лісу або в космос. Завдяки цьому формується емоційне залучення та інтерес до освітнього процесу, оскільки кожна подорож надає можливість дітям дізнатися про щось нове у грі. Подорож як форма сприяє розвитку когнітивних та соціально-емоційних компетентностей дітей: вони вчать слухати, обговорювати, спостерігати, аналізувати, ставити запитання та співпрацювати з однолітками. Така освітня зустріч стимулює уяву, формує навички комунікації та підтримує пізнавальний інтерес у дітей, надає можливість навчатися через гру й творчість.

Розвага як форма освітньої зустрічі є важливим складником, що поєднує навчання із задоволенням, сприяє емоційному залученню дітей та зміцненню їхніх позитивних вражень від освітнього процесу. Формат розваги створює легку та невимушену атмосферу, в якій діти активно залучаються до різноманітних ігрових, творчих та рухливих активностей, розвивають соціальні навички, творчі здібності та уяву. Розваги в Маршрутизаторі включають театралізовані сценки, інтерактивні ігри, танцювальні або музичні паузи, веселі експерименти, конкурси та вікторини. Цей формат дозволяє дітям відчувати радість від участі та самовираження, що є важливим для формування позитивного ставлення до навчання. Наприклад, на розважальній зустрічі «Клоунський парад сміху» діти можуть брати участь у веселих змаганнях, іграх, сценках або танцювальних активностях і водночас отримуючи новий досвід та знання. Як освітня форма, розвага сприяє зняттю напруги, розвитку емоційного інтелекту та зміцненню відчуття колективізму серед дітей, надає можливість кожному відчувати себе частиною групи. Вона також дозволяє педагогам у ненав'язливій формі доносити до дітей важливі знання й розвивати навички, використовувати емоційно насичені та цікаві для дітей форми діяльності.

Свято як форма освітньої зустрічі має свою особливу тематику, пов'язану з певною датою чи подією, що дозволяє дітям краще зрозуміти культурні, народні та сімейні цінності. Свята сприяють комплексному розвитку дошкільнят, оскільки під час таких заходів діти залучаються до різних активностей: театралізованих виступів, співів, танців, декламування віршів, фізичних рухів. Такі зустрічі також інтегрують еле-

менти мистецької та креативної діяльності, як, наприклад, створення декорацій, костюмів або малювання тематичних ілюстрацій. Святкова зустріч має на меті не тільки розважити, але й донести до дітей важливу інформацію про традиції, символіку та цінності, допомагаючи їм формувати національну ідентичність, розуміння історії та культури. Наприклад, на святковій зустрічі до Дня українського козацтва діти можуть брати участь у костюмованій сценці, іграх з історичним контекстом, елементами змагання або виготовленні символічних атрибутів, таких як прапорці чи герби. Свято як форма освітньої зустрічі з дітьми має бути максимально природним і спонтанним, дозволяти дітям відчувати радість від події, не відчувати стресу від репетицій. Головна мета – створення позитивної атмосфери, що заохочує до участі та самовираження. Такий формат свят сприяє емоційному благополуччю дітей та стимулює інтерес до теми.

Важливою частиною кожної освітньої зустрічі є рефлексія, яка допомагає дітям усвідомити свої емоції, думки та дії; дозволяє їм зрозуміти, що нового вони дізналися, як можуть застосувати це на практиці. Рефлексія стимулює дітей мислити критично, навчає аналізувати отриманий досвід та приймати рішення, сприяє розвитку відповідальності та самостійності. Обговорення своїх думок та почуттів сприяє формуванню вміння ефективно спілкуватися та висловлювати свої ідеї. Рефлексія дозволяє педагогам краще зрозуміти потреби та інтереси кожної дитини, що дає можливість адаптувати освітній процес відповідно до індивідуальних особливостей та потреб дітей.

Освітні зустрічі в Маршрутизаторі містять посилання на інтернет-ресурси та додатки у вигляді розроблених дидактичних матеріалів.

Таким чином, Маршрутизатор забезпечує освітній процес з дітьми старшого дошкільного віку в опануванні змісту державного стандарту дошкільної освіти України, та формуванні в дітей, що перебувають у прифронтових регіонах України, ключових компетентностей, які охоплюють важливі сфери розвитку. Зокрема, найбільшої актуальності набули емоційна сфера, соціальна взаємодія, когнітивний розвиток, формування позитивної самооцінки та стійкості до стресу. Ці сфери є пріоритетними, оскільки забезпечують основи для адаптації та подальшого розвитку дітей у складних умовах.

Ефективність досягнення зазначеної мети відбувається завдяки таким аспектам, як: інтегративний підхід, гнучка структура освітнього процесу, навчання через гру, запровадження проєктної діяльності та дослідницької активності, акцент на емоційному та соціальному розвитку дитини, інклюзивність та адаптація.

Інтегративний підхід у Маршрутизаторі забезпечує проєктування освітнього процесу таким чином, щоб одночасно охопити кілька освіт-

ніх напрямів, що дозволяє дітям здобувати знання, формувати компетентності та отримувати розвиток різних сфер під час однієї тематичної зустрічі. Наприклад, під час тематичної зустрічі у формі проєкту чи квесту діти можуть одночасно формувати рухову, логіко-математичну, технологічну компетентності.

Гнучка структура освітнього процесу в Маршрутизаторі дозволяє педагогам коригувати освітній маршрут тематичної зустрічі відповідно до потреб дітей, їхнього розвитку, інтересів та умов навколишнього середовища. Це забезпечує індивідуалізацію навчання та створення сприятливих умов для розвитку ключових компетентностей.

Включення різних видів ігор – дидактичних, рухливих, мовленнєвих, сюжетно-рольових тощо, сприяє формуванню компетентностей у дітей у природний для них спосіб. Ігрова діяльність підтримує інтерес до пізнання, дозволяє дітям ефективно опановувати нові знання та навички, комунікувати, займати активну позицію, виявляти особисте ставлення, самостійність, ініціативу, що в результаті сприяє формуванню агентності.

Запропоновані в маршрутизаторі такі форми освітніх зустрічей, як проєктна діяльність і дослідництво, дозволяють дітям активно залучатися до освітнього процесу, на елементарному рівні аналізувати інформацію, оцінювати можливі варіанти розв'язання задач, обирати найбільш ефективний шлях, що формує навички критичного мислення. Проєктна діяльність заохочує дітей до пошуку нових ідей, творчих підходів і інноваційних рішень та розвиває їхню креативність. Дослідницька активність долучає до ознайомлення з природними явищами, експериментування, що сприяє розширенню знань, розвитку допитливості, вміння проводити самостійні дослідження, ставити запитання, шукати інформацію, робити висновки, допомагає дітям розуміти причинно-наслідкові зв'язки.

Особливу увагу в Маршрутизаторі приділено розвитку емоційної сфери та соціальній взаємодії, що є критично важливим в умовах кризи. З метою психологічної підтримки дітей передбачено запровадження спеціальних вправ, ігор та рефлексивних практик з навчально-методичних посібників для вихователів «Підтримуємо та зберігаємо психічне здоров'я дітей» та парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку «Дбаємо про емоції – мову серця» (Ольга Косенчук, Наталя Тарнавська, 2024), які допомагають дітям усвідомлювати свої емоції, будувати взаємодію з однолітками та дорослими, формувати стійкість до стресу [1; 2].

Важливим аспектом в організації тематичних зустрічей є інклюзивність та адаптація, які забезпечують ефективність освітньої програми та доступність для всіх дітей, незалежно від їхніх індивідуальних особливостей чи умов навчання. Це досягається завдяки використанню різ-

номанітних підходів та запропонованих форм і видів активностей, що відповідають потребам кожної дитини. Зокрема, Маршрутизатор надає можливість педагогу обрати варіанти завдань з урахуванням інтересів та можливостей, що дозволяє кожній дитині працювати у власному темпі. Такий гнучкий підхід до освітнього процесу дозволяє адаптувати програму під конкретні потреби дітей з урахуванням їхнього рівня розвитку, здібностей та інтересів. Це забезпечує кожній дитині можливість здобувати якісну освіту в умовах, що відповідають її особливостям.

В умовах кризи та обмежених ресурсів у прифронтових регіонах, Маршрутизатор пропонує рішення для забезпечення безперервності освітнього процесу та підготовки дітей до навчання в школі. Це включає можливість проведення занять у різних форматах, таких як змішана форма або очне заняття в укриттях, що дозволяє підтримувати освітній процес навіть у складних умовах. Програма активно залучає батьків до освітнього процесу, що дозволяє їм брати участь у навчанні та підтримувати дітей вдома. Кожна освітня зустріч пропонує ігрові активності з посібника Л. Соловйової «Вчимо дитину діяти довільно», в якому розкрито, як розвинути довільну регуляцію, що є необхідною умовою готовності дитини до навчання у школі [5].

Моніторингові дослідження, проведені з метою оцінки впровадження альтернативної форми дошкільної освіти у форматі «2 на 2», показали позитивну динаміку розвитку соціальної взаємодії у дітей старшого дошкільного віку. Участь дітей у змішаному форматі навчання стимулює розвиток комунікативних навичок, співпраці, а також підвищує їх адаптивність та соціальну компетентність [7, с. 115].

Висновки. Результати дослідження підтверджують ефективність використання моделі «Маршрутизатор» як адаптивного інструменту для організації змішаного навчання дітей старшого дошкільного віку в умовах сучасних викликів. Навчально-методичний посібник надає педагогам можливість здійснювати освітній процес з урахуванням специфічних умов і потреб дітей, зберігаючи при цьому цінності та завдання дошкільної освіти, дозволяє забезпечити різноманітність форм освітньої діяльності, що сприяє розвитку пізнавальних, соціальних, комунікативних та емоційних навичок у дітей. Подальші дослідження можуть зосередитися на взаємодії педагогів і батьків у забезпеченні сталого освітнього процесу.

Література

1. Косенчук О. Г., Тарнавська Н. П. Дбаємо про емоції – мову серця: парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку. Київ: ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2024. 48 с.
2. Косенчук О. Г., Тарнавська Н. П. Підтримуємо та зберігаємо психічне здоров'я дітей. Київ : ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2024. 50 с.

3. Порадник для вихователів щодо забезпечення безперервності освітнього процесу у змішаному форматі зі старшими дошкільниками / О.Байер, Н.Гавриш, Т.Піроженко, О.Рогозянський, О.Хартман. Київ: ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 87 с.
4. Путівник по забезпеченню безперервності освітнього процесу у змішаному форматі зі старшими дошкільниками /О.Байер, Н.Гавриш, Т.Піроженко, О.Рогозянський, О.Хартман. Київ: ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 40 с.
5. Соловійова Л. Вчимо дитину діяти довільно. Київ: ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 2023. 37 с.
6. Шульга Л. М. Маршрутизатор: новий формат навчально-методичного забезпечення в умовах викликів. *Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації суспільства: реалії й майбутнє освіти, педагогіки і психології*: зб. матеріалів круглого столу відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського /ред. кол.: М. Л. Росток. Вінниця: Твори, 2024. С. 66–70.
7. Kosenchuk O., Tarnavska N. Mental Health in Education for Crisis-affected Preschool Children: Multilevel Monitoring. *Mental Health: Global Challenges Journal*, 2024. № 7(1), 95–117.

References

1. Kosenchuk, O. H., & Tarnavska, N. P. (2024). Dbaiemo pro emotsii – movu sertsia: partiialna prohrama dlia ditei starshoho doshkilnoho viku.[We care about emotions – the language of the heart: a partial program for older preschool children]. Kyiv: YuNISEF, VHO «APDO» [in Ukrainian].
2. Kosenchuk, O. H., & Tarnavska, N. P. (2024). Pidtrymuemo ta zberihaiemo psykhične zdorovia ditei. [We support and preserve children's mental health]. Kyiv: YuNISEF, VHO «APDO» [in Ukrainian].
3. O. Baiier, N. Havrysh, T. Pirozhenko, O. Rohozianskyi, & O. Khartman. (2023). Poradnyk dlia vykhovateliv shchodo zabezpechennia bezperervnosti osvitnoho Protseesu u zmishanomu formati zi starshymy doshkilnykamy [A guide for educators on ensuring the continuity of the educational process in a mixed format with older preschoolers]. Kyiv: YuNISEF, VHO «APDO» [in Ukrainian].
4. O. Baiier, N. Havrysh, T. Pirozhenko, O. Rohozianskyi, & O. Khartman. (2023). Putivnyk po zabezpechenniu bezperervnosti osvitnoho protseesu u zmishanomu formati zi starshymy doshkilnykamy [A guide to ensuring the continuity of the educational process in a mixed format with older preschoolers]. Kyiv : YuNISEF, VHO «APDO» [in Ukrainian].
5. Soloviova, L. (2023). Vchymo dytynu diaty dovoino. [We teach the child to act freely]. Kyiv : YuNISEF, VHO «APDO» [in Ukrainian].
6. Shulha, L. M. (2024). Marshrutyзатор: novyi format navchalno-metodychnoho zabezpechennia v umovakh vyklykiv [Router: a new format of educational and methodological support in challenging conditions]. M. L. Rostoka. (Eds.), *Naukovo-metodychni zasady informatsiino-analitychnoho suprovodu tsyfrovoy transformatsii suspilstva: realii y maibutnie osvity, pedahohiky i psykholohii – Scientific and methodological principles of informational and analytical support of the digital transformation of society: the realities and future of education, pedagogy and psychology*: Materials of the round table of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the DNPB of Ukraine named after V. O. Sukhomlynskyi. (pp. 66-70). Vinnytsia: TVORY [in Ukrainian].
7. Kosenchuk, O., & Tarnavska, N. (2024). Mental Health in Education for Crisis-affected Preschool Children: Multilevel Monitoring. *Mental Health: Global Challenges Journal*, № 7(1), 95–117 [in English].

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено актуальність впровадження змішаного навчання у дошкільній освіті України в умовах кризи. Розглянуто проєкт Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) «Покращення доступу до послуг дошкільної освіти в умовах надзвичайних ситуацій та раннього відновлення в Україні», що реалізує ВГО Асоціація працівників дошкільної освіти за інформаційної підтримки Міністерства освіти і науки України, спрямований на залучення дітей дошкільного віку до освіти. Основна увага зосереджена на навчально-методичному посібнику «Організація освітнього процесу з дітьми старшого дошкільного віку у змішаному форматі: Маршрутизатор», який пропонує модель організації освітнього процесу з максимально ефективним використанням часу, призначеного для освітніх зустрічей з обмеженим графіком відвідування закладу дошкільної освіти. Обґрунтовано термін навчально-методичного забезпечення «маршрутизатор», який в освітньому контексті розуміється як навігатор з алгоритмами освітнього процесу, що допомагає орієнтуватися в плануванні, виборі форм та методів роботи з дітьми старшого дошкільного віку. Розглянуто концептуальні засади, на яких ґрунтується Маршрутизатор. Схарактеризовано особливості структури посібника: щомісячна тематика зустрічей, планування ранкового кола, тематичний зміст, компетентності, які формуються, а також форми активностей – квести, проєкти, подорожі, дослідження, розваги, свята тощо. Описуються переваги посібника, серед яких інтерактивність, гнучкість та можливість реалізації в змішаному форматі. Результати дослідження підкреслюють значення розробленого посібника як інструмента підтримки дошкільного навчання в умовах викликів. Зроблено висновок, що організація освітніх зустрічей за моделлю Маршрутизатора є альтернативним рішенням в забезпеченні доступу до якісної дошкільної освіти в умовах надзвичайних ситуацій, сприяє всебічному розвитку дітей, формуванню важливих компетентностей та навичок, необхідних в умовах нестабільності, підвищує стійкість освітнього процесу до зовнішніх викликів.

Ключові слова: діти дошкільного віку, навчання, змішана форма, виклики, модель «маршрутизатор», навчально-методичний посібник, проєкт.